

Selkeästi ja saavutettavasti

Ilisalmi 13.2.2020

Klo 13-15

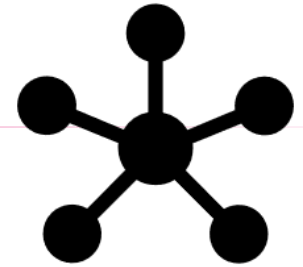
VAKKA-hanke

soilimaria.korhonen@savonia.fi

- Saavutettavuus on sitä, että mahdollisimman moni voi käyttää palveluja.
- Yli miljoonalla suomalaisella on vaikeuksia käyttää esimerkiksi verkkopalveluja.
- Tiedosta ei ole hyötyä, jos vastaanottaja ei ymmärrä sitä.

Monilla on vaikeuksia ymmärtää vaikeaa kieltä.

kehittämistoiminta

lisätä osallisuuden mahdollisuuksia

Tietoa kansalaiselle verkkosivuilla:

*Lähidemokratiajaoston tehtävänä
on huolehtia lähidemokratian
kaupunkitasoisesta kehittämisestä
ja sitä edistävän toiminnan
ohjaamisesta.*

Kuva: Pixabay

Hyviä uutisia?

Yle

*Jos asumistuen tarve loppuu,
voit lopettaa asumistuen.*

Kela

*Kirjaa muistiinpanoihin 30.6
jälkeen kylvettyjen peltojen
kylvämättömyyden syy.*

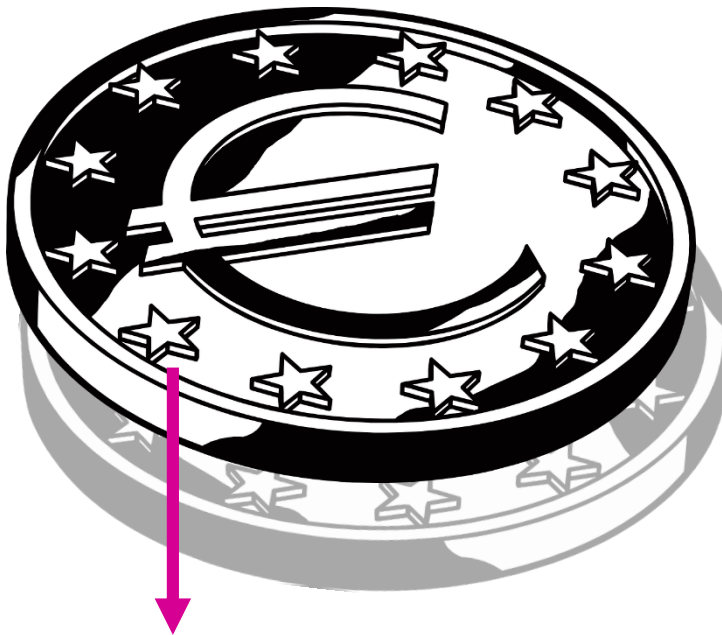
*Muista toteuttaa mahdollisen
ympäristösopimuksen
mukaiset vuosittaiset
toimenpiteet.*

Euroopan unioni

SAVONIA

Saavutettavuus

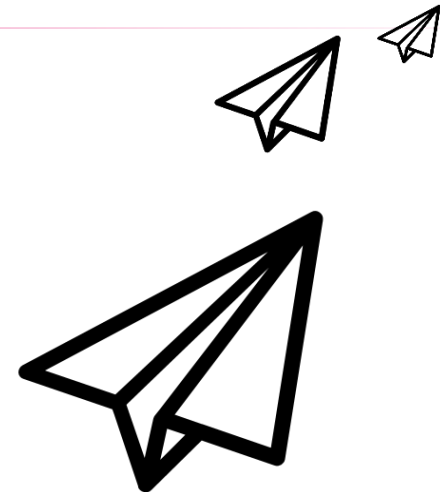

**Palvelu toimii
teknisesti ja tieto
löytyy helposti.**

**Kieli on
ymmärrettävää ja
selkeää.**

SAVONIA

Laki uudistuu

Mikä uusi laki?

- Euroopassa on saavutettavuusdirektiivi. Siitä on Suomessa tehty laki digitaalisten palveluiden tarjoamisesta (1.4.2019).
- Viranomaisten on tehtävä **digitaaliset palvelut** sellaisiksi, että kuka tahansa voi käyttää niitä.
- Esimerkiksi julkisten palveluiden verkkosivustot muuttuvat lain mukaisiksi 23.9.2020 mennessä.

Saavutettavuusdirektiivi

Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta

Julkisten palveluiden pitää olla digitaalisesti saavutettavia

Teknisesti selkeitä

Ymmärrettäviä

Sisällöt

Selkeä tekniikka

Selkeä kieli

SAVONIA

Suunnittele kaikille

Meidän täytyy

- ymmärtää laajasti, mitä tarkoittaa *kaikki ihmiset ja kaikille saavutettava*.
- olla tietoisia, onko vastaanottajana *kaikki, kuka tahansa*.
- omaksua tämä asennoituminen osaksi normaalia toimintaa.

- *Kaikkien* pitää pystyä toimimaan yhdenvertaisesti digitaalisessa maailmassa.
- Yli miljoonalla suomalaisella on kuitenkin vaikeuksia toimia verkossa.
- Jokainen käyttää verkkopalveluja omista lähtökohdistaan.
- Muutos hyödyttää kaikkia – saavutamme paremmin yleisön ja se meidät.

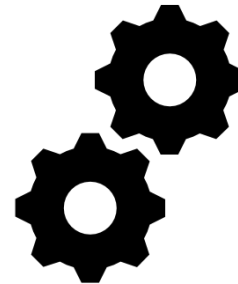
Kaksi tärkeää sivustoa

Lait ja standardit

[saavutettavuusvaatimukset.fi](https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi)

Käytännön ohjeet

<https://www.saavutettavasti.fi/>

Keitä laki koskee?

- viranomaisia
- julkisoikeudellisia laitoksia
- osaa järjestöistä
- joidenkin organisaatioiden verkkopalveluja erityisavustuksen perusteella
- osaa yksityistä sektoria

<https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/lait-ja-standardit/keita-laki-velvoittaa/>

Järjestöt ja saavutettavuusvaatimukset

- Laki koskee myös osaa järjestöistä, esimerkiksi STEAn avustusta saavia järjestöjä.
- Jos järjestö saa viranomaiselta, kuten STEAlta tai ministeriöltä, yleisavustusta vähintään puolet koko rahoituksesta, saavutettavuusvaatimukset koskevat tällaista järjestöä.

*Mitä tämä
tarkoittaa meillä?*

Laki koskettaa

- verkkosivuja ja mobiilisovelluksia
- introja
- sosiaalista mediaa
- sähköisiä julkaisuja
- sähköisiä oppimisympäristöjä

ja niiden kaikkea sisältöä, joka on julkisesti saatavilla tai kirjautumisen takana.

Sisällöt tarkemmin

- Tekstit: uutiset, ohjeet, palvelun kuvaukset ja blogit
- Kuvat, kaaviot ja infografiikat
- Videot ja podcastit sivustolla tai somessa
- Toimisto-ohjelmilla tuotetut tiedostot, esimerkiksi pdf- ja word-tiedostot ja –lomakkeet
- Navigointi ja ylipäänsä käyttöliittymä
- Linkit ja verkkolomakkeet (html-lomakkeet)
- Ajanvarauspalvelut
- Chat-palvelut, jotka on upotettu sivustolle
- Tapahtumakalenterit

Saavutettavuus on tekniikkaa, helppokäyttöisyyttä ja sisällön ymmärrettävyyttä

Kuka meillä vastaa tästä?

Teknisesti virheetön toteutus

- WCAG-standardia on noudatettu.
- Html-koodi on virheetöntä ja loogista.
- Sivusto on teknisesti saavutettava.
- Sivusto toimii avustavilla teknologioilla ja näppäimistön kautta.

Kuka meillä vastaa tästä?

Selkeä ja hahmotettava käyttöliittymä

- Verkkopalvelu on helppokäyttöinen.
- Navigaatio on selkeä ja looginen.
- Pääsisältö erottuu selkeästi muista osista.

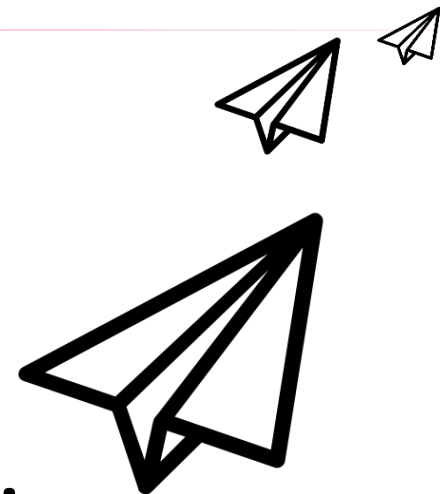
Ymmärrettävä sisältö

- Kieli on selkeää yleiskieltä.
- Teksti on jäsenneltyä ja helposti silmäiltävää
- Tärkein asia löytyy alusta.
- Sisällössä on huomioitu kohderyhmän näkökulma.
- Sisältöä tarjotaan eri muodoissa: tekstin lisäksi esim. videona ja infografiikkana.

Kaikki vastaavat tästä! 😊

SAVONIA

Teknisiä ohjeita ja linkkejä

Kaikella ei-tekstuaalisella verkkosisällöllä
eli

kuvilla
äänillä
videoilla

on oltava tekstivastine.

Sosiaalinen media I

- Laki koskee mm. YouTube, Facebook, Twitter ja Instagram-kanavilla julkaistua yhdistysten sisältöä.
- Kuvilla on vaihtoehtoinen teksti. Videoissa on tekstitys. Kieli on selkeää ja yksiselitteistä.
- Laki ei koske somen käyttäjien tuottamaa sisältöä, esimerkiksi yhdistyksen sivuille lisättyjä Facebook-kommentteja.

Sosiaalinen media II

YouTube-videon tekstitys:

- <https://support.google.com/youtube/answer/2734796?hl=fi>
- <https://youtu.be/61mjLy1ytFs>

Facebook-julkaisun tekstitys:

<https://www.facebook.com/help/261764017354370?helpref=related>

Twitter- ja Instagram-kuvien vaihtoehtoiset tekstit:

<https://www.saavutettavasti.fi/yleiset-ohjeet/saavutettavuus-sosiaalisessa-mediassa/>

Video- ja äänilähetykset

- Videot ja äänilähetykset pitää tehdä saavutettavuusvaatimusten mukaisiksi 14 vuorokauden kuluessa julkaisusta.
- Lain mukaan *suoria* lähetyksiä ei tarvitse tekstittää.
- Videota ei tarvitse tekstittää, jos verkkopalvelussa on annettu videon sisältämä tieto tekstinä ja video on tarjolla tekstin tueksi.
- Äänitteen sisältämä tieto on tarjottava tekstimuodossa. Esimerkiksi verkkosivuilla olevien podcastien sisältö pitää antaa tekstinä.

Jos tuotamme muille tai muut meille

- On tuotettava lain mukaisia sisältöjä muille.
- Varmistakaa materiaalien saavutettavuus myös silloin, jos teetätte ne tilaustyönä jollakin ulkopuolisella.

Miten julkaisemaani
sähköistä materiaalia voi
ymmärtää ja käyttää
henkilö,
joka ei kuule, näe, ajattele
tai osaa kieltä
samoin kuin minä?

SAVONIA

Olisivatko ihan
kaikki tyytyväisiä,
jos sisältö olisi
selkeämpää?

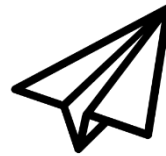
SAVONIA

Voisinko siis
käyttää kieltä
selkeämmin joka
päivä?

SAVONIA

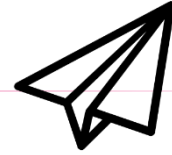

MITÄ SELKOKIELI ON?

Selkokielen tärkein peruste on saavutettavuus.

Kaikilla on demokraattinen oikeus saavutettavaan tiedonsaantiin ja ymmärrettävään kieleen.

Saavutettavuutta on monenlaista, mutta kielen kannalta tärkeää on se, että

- **tieto** on saavutettavaa
 - > Ymmärtämistä helpotetaan selkokielen avulla.
- **tiedottaminen** on saavutettavaa
 - > Tiedotetaan kielellisesti ja visuaalisesti selkeillä materiaaleilla.

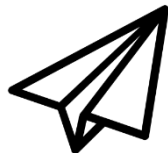

ASIAANTUNTIJAKIELI

YLEISKIELI

Selkeä kieli

SELKOKIELI

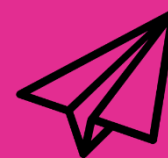
Asiantuntijakieli
SPESIALISTIT

Yleiskieli
SUURI YLEISÖ

Selkokieli
ERITYISRYHMÄT

seuraamus

rangaistus

sakko

Yleiskieli

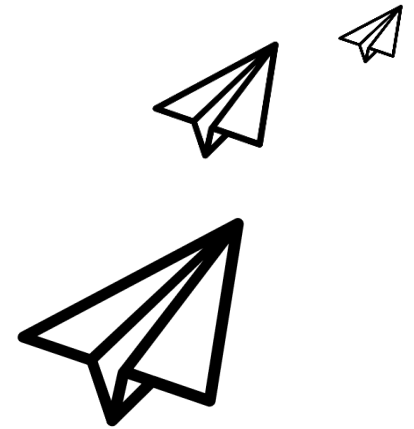

Yleiskieli on kaikille ikä- ja ammattiryhmille yhteinen kielimuoto.

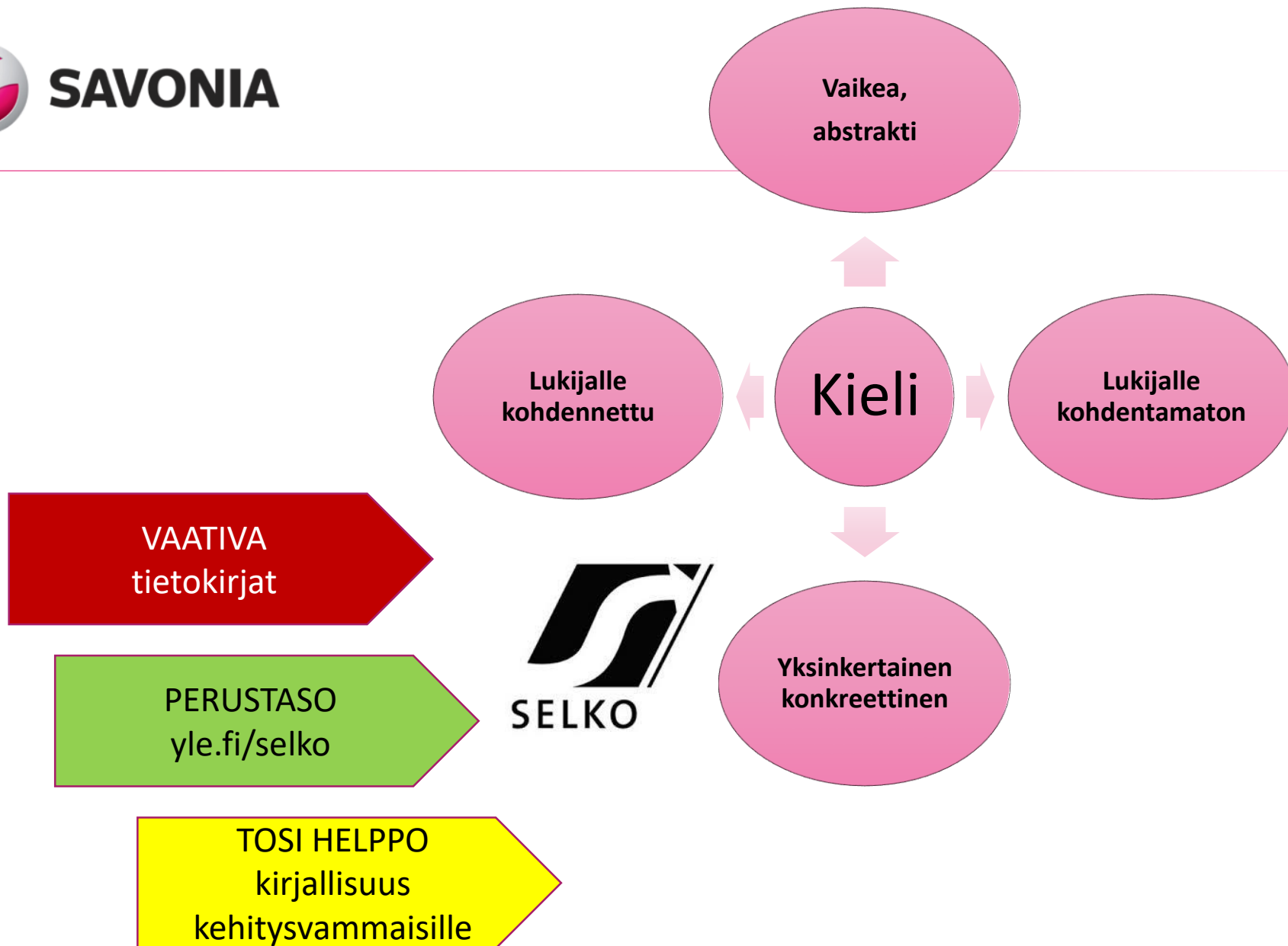
Sanasto on yleisesti tunnettua.
Lauserakenteet ovat aika yksinkertaisia.

Selkokieli kytkeytyy yleiskieleen

Selkokieli on suomen kielen muoto, jonka
sisältö
sanasto ja
rakenne
ovat helpompaa kuin yleiskielessä.

mukauttaa = muokata selkeämmäksi

Kat-so tä-tä. On-ko tä-mä hie-no?

I-han ki-va.

Ei, se on lii-an pit-kä.

Helppo selkokieli

Tekstissä on suppein mahdollinen sanasto, jolla tekstiä voi tuottaa.

Vaikeat sanat karsitaan pois, niitä ei selitetä. Kaikki vaikeat rakenteet poistetaan.

Visuaalinen muotoilu korostuu.

Helpossa selkokielessä on paljon rajoitteita.

Sanna tuli pihalle.

 Mikä tuo on?

 Se on mönkijä.
Lainasin sen kaverilta.
Tässä on sinulle kypärä.

 Tukka menee sekaisin.

 Kypärää on pakko pitää.
Hyppää kyytiin.
Nyt mennään.

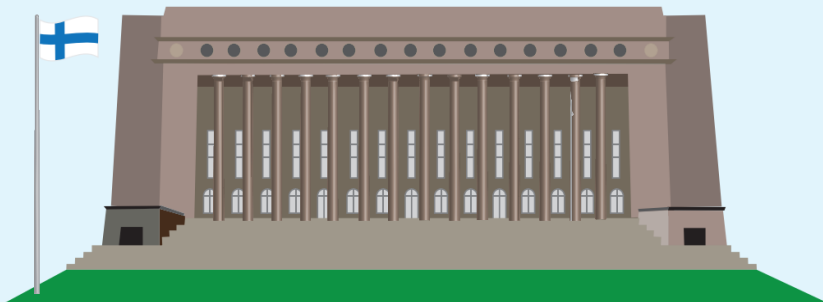

Eduskuntavaalit

Eduskuntavaalit pidetään joka neljäs vuosi.

**Vaaleissa valitaan eduskuntaan
200 kansanedustajaa päättämään
yhteisistä asioistamme.**

**Vuoden 2015 eduskuntavaalit
järjestetään sunnuntaina 19.4.2015.**

Eduskunnan tehtävät

Suomen perustuslain mukaan
valta Suomessa kuuluu kansalle.
Kansa valitsee eduskunnan
päättämään asioista.

Eduskunnan tärkein tehtävä on säätää lait,
joiden mukaan yhteiskunta toimii.

Toinen tärkeä eduskunnan tehtävä
on päättää valtion talousarviosta.
Talousarviossa määritellään,
mistä valtio saa rahaa ja mihin rahat käytetään.
Eduskunnan tehtävänä on myös valvoa
valtion taloudenhoitoa.

Eduskunta valitsee maan hallituksen pääministerin
ja valvoo hallituksen toimintaa.
Lisäksi eduskunta päättää,
mitä mieltä Suomen valtio
on monista Euroopan unionin asioista.

SAVONIA

KENELLE SELKOKIELI ON?

Selkokieli on heille,
jotka eivät selviä
yleiskielellä.

Arki, opinnot ja työelämä eivät
suju. On vaikeaa osallistua
yhteiskuntaan.

Joka 10.
työikäisen
lukutaito on
heikko.

Selkokeskuksen tarvearvio 2019

Selkokielen tarvitsijat Suomessa

Syy selkokielen tarpeeseen voi olla mm.

neurobiologinen kehitysvamma
(dysfasia, lukivaikeus, ADHD)

kielitaidon heikentyminen
(muistisairaus, afasia)

vasta kehittyvä kielitaito

vähäinen koulutus.

ERITYISRYHMÄT

Selkokieltä arjessaan tarvitsevien
määrä kasvaa koko ajan:

vanhukset ja maahanmuuttajat
lisääntyvät,

erikoiskielten ja erityisoppilaiden
määrä kasvaa.

”Joissakin tilanteissa selkokieltä tarvitsee
5,5 miljoonaa suomalaista.”

Selkokielen tarvearvio 2019

= **KAIKKI**

**JULKISET
PALVELUT!**

*Jotkut tilanteet ovat elämän
kriisitilanteita.*

Erityisryhmien lisäksi selkokielestä
hyötyvät kaikki.

Esimerkiksi selkokielliset potilasohjeet,
ja erilaiset julkisten palveluiden
oppaat sopivat kaikille.

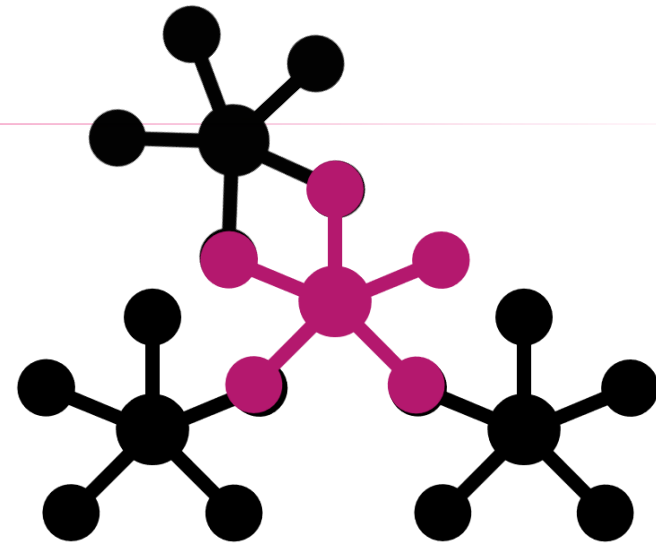

? Ei käy.
Liian
selkeitä.

SELKOVIESTINTÄ

- Teksti ja sisältö
- Sanat ja rakenne
- Kirjoitettu selkokieli
- Selkopuhe ja kohtaaminen
- Selkokirjallisuus
- Typografia ja kuvittaminen
- Sähköiset alustat (verkkosivut, tv, radio, uutiset, videot, podcastit, blogit)

SAVONIA

VINKIT

SELKOViestintään

Mitkä ovat kohdat, joissa kohtaatte asiakkaan?

Millainen ”käyttöliittymä” siinä on?

Ymmärtääkö asiakas vai joutuuko hän pinnistelemaan tyhjien sanojen kanssa?

Selkeät ajatukset – selkeä viesti

1. MITÄ?

Mitä haluan sanoa tällä viestillä?

Mitä haluan vastaanottajan

- muistavan,
- oppivan,
- omaksuvan tai
- miten toimivan?

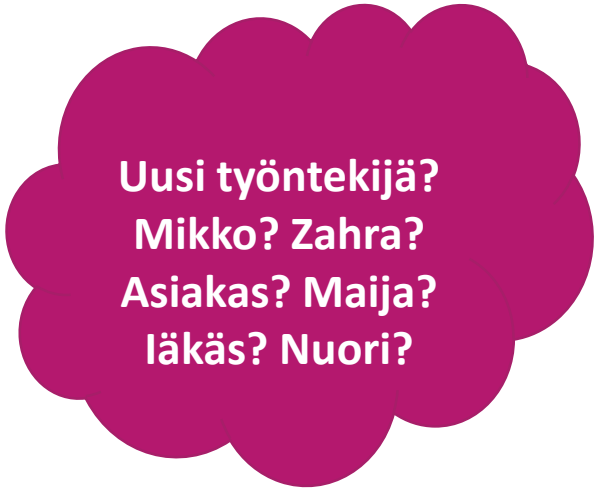
2. KENELLE?

Mitä vastaanottaja *mahdollisesti* tietää aiheesta?
Älä oleta, että hän tietää.

Rajaa. Mitä hänen on tarpeellista tietää?

Älä viesti asioista organisaation näkökulmasta! Oikaise siis tekstin, sanaston ja rakenteen lisäksi myös **näkökulma.**

Uusi työntekijä?
Mikko? Zahra?
Asiakas? Maija?
Iäkäs? Nuori?

3. MITEN?

Suunnittele ja paloitle.

Järjestä ja myös esitä asiat johdonmukaisesti.

Etene asia kerrallaan.

Paljonko on järkevä määrä tietoa kerralla?

Muotoile kuhunkin lauseeseen vain yksi pääajatus.

Kuka tekee ja **mitä** tekee?

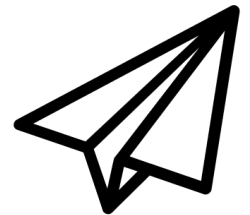
Väliotsikointi pelastaa.

Konkretia on ymmärrettävää.
Kysy itseltäsi: mitä tämä asia on **käytännössä?**

*toimita dokumentit > lähetä hakemukset
toimi seuraavasti > tee näin*

Jos abstrakti käsite on pakollinen, anna siitä konkreettinen esimerkki.

koliikki eli vauvojen vatsakipu

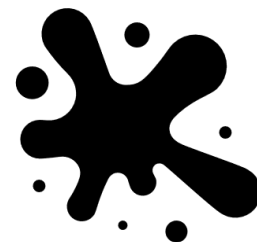

Suosi lyhyitä ja tavallisia ilmaisuja.

*neuvontapalveluksikkö neuvo >
neuvonta auttaa*

Rakasta aktiivista kieltä. Siivoa passiivi!

*lomake allekirjoitetaan
> allekirjoita lomake*

Pidä aina pisteitä saatavilla!
Korvaa pilkkuja pisteillä.

Unohda lyhenteet.

ao. em. huom. jne. mm. ko.

Taivuta tavallisesti, suosi *sinä*-puhuttelua
selosteineen, huoltajineen
tarvitset tunnuksen voidaksesi käyttää
rekisteröidyttyänne

Ole myönteinen

Käytä myönteistä kieltä – kerro mieluummin mitä voi tehdä, kuin mikä on kiellettyä.

Kielteisillä ilmaisuilla ja kieltomuodoilla on taipumus saattaa lukija ymmälleen.

Älä jätä valoja palamaan! > Sammuta valot.

Puhuttele tarkoituksenmukaisesti

Jos annat ohjeita, ohjeista selvällä käskymuodolla, ei passiivilla.

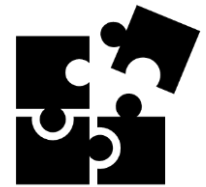
Ensimmäisellä kerralla hyväksytään käyttöehdot.

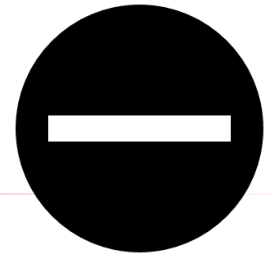
> Hyväksy käyttöehdot ensimmäisellä kerralla.

Vältä *tulee tehdä* -muotoja:

sinun tulee tehdä hakemus > tee hakemus

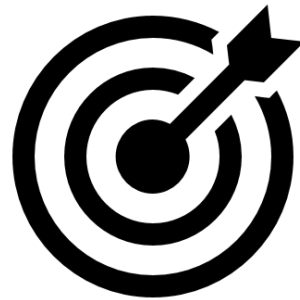
sivun näkymän tulee olla tällainen > sivu näyttää tältä

- *vaadittavat tiedot*
- *X:n osalta*
- *hakuprosessi*
- *hyödynnetään oppimisympäristöjä*
- *kyseinen dokumentti*
- *toimi seuraavasti*
- *tulee toimittaa*
- *myöntäminen edellyttää*
- *paikkakohtainen*
- *käyttäjätunnuksena toimii*
- *kokeile kirjautua*
- *riittävän nopeasti*
- *suoritetaan hankintoja*
- *ko. ao.*
- *pääsääntöisesti*
- *työajan puitteissa*
- *asia pyritään ottamaan huomioon*
- *hankkeen toimesta toteutettava koulutus*

Pidä mielessä

suunnittele kaikille -periaate

Tavoitteena on oppia **huomaamaan** tilanteet,
joissa viestit liian monimutkaisesti.

Pyri **asteittain** selkeämpään viestintään.

Harjoitus

Kerro

- kuka olet
- missä yhdistyksessä työskentelet
- mitä yhdistys tekee
- miksi kannattaa tulla mukaan toimintaan.

SAVONIA

www.savonia.fi